

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Octobris, Anno M DC. LXXXII.

*PETRI PETITI PHILOSOPHI ET DO-
ctoris Medici Miscellanearum Observationum libri
quatuor, nunquam antehac editi.*

! Trajecti ad Rhenum, M DC LXXXII. 8.

DE bonis Autoribus qui bene mereri student, obscura eorum
loca illustrare, depravata emendare, & a vitiis librariorum
vindicare, dubia restituere, adeoque genuinam & pristinam
faciem iis reddere laborant: quæ opera ut plurimum saluta-
ris, sæpenumero inutilis, interdum etiam damnosa existit; & nisi a
subactis probe humaniori literatura ingenii maturo judicio suscipia-
tur, accidit, ut medicinæ loco toxicis adhibitis male affecta loca de-
terius depraventur, quandoque etiam sana corrumpantur. Quo ma-
gis est laudanda eruditorum hominum industria, qui omne suum stu-
dium eo conferunt, & ingenium, quod capitale nacti sunt, diuturna
Autorum lectione exercitatum, & longo usu eorum cuius veluti as-
suefactum, in id intendunt, ut maculas ex antiquorum monumentis
eluant, laboremque minuunt iis, qui ex animo adspirant ad Veteres
illos recte intelligendos. Neque enim ulla menda ita pusilla est,
quam non permagni intersit e scriptis Autorum tolli ac expungi;
nam unius literulæ erratum eas interdum etiam eruditissimis homi-
nibus offundit tenebras, ut tanquam in illuni nocte errantes quovis
potius perveniant quam quo volunt. Ut proinde nullum hominum
genus magis profit studiis, quam eorum qui accurate & fideliter ope-
ram in monumentis Veterum purgandis emendandisque ponunt.
Horum quippe beneficio contingit, ut quod multa interdum secula
summos viros latuit, id postea indicatum vel pueri primis literis im-
buti assequi debuisse videantur. Huic igitur studio incubuerunt &
priscis temporibus plerique, qui eruditionis gloria alios antecellere,

PP

& su-

& superiori ac nostro seculo omnes qui bonarum literarum cum laude gesserunt curam : quarum cum studiis nunquam tam bene actum est, quam cum veterum Codicum ope & ingenii felicitate tot Philosophorum, Historicorum, Oratorum, Poetarum, Veterum Legum & Sanctorum Patrum vulnera & cicatrices sanatae sunt : ut confessuri sint hodie si reviviscant, se Scaligero, Lipsio, Mureto, Victorio, Casaubono, Salmasio, Sirmondo, Fabro, Gronovio & aliis verae eruditionis assertoribus civicam coronam debere : quorum ope & ingenio ex tot seculorum tenebris in claram lucem revocati sint, & ab interitu ac morte quasi in vitam reducti. Medicas etiam iis manus admovit feliciter & cum summa ingenii laude *Petrus Petitus*, eruditus Gallus, qui ab arte quam tractavit medica alienum haud ratus, ut afflictis corporibus valetudinem, sic affectis Autorum locis integritatem conciliare, in libris Antiquorum, quibus tota vita incubuit, multa cum observasset male constituta & depravata, ea correxit & restituit, ac quaedam literis consignata *quatuor Miscellanearum Observationum libri* inclusit. In quibus non Aristotelis saltem & Graecorum ejus Interpretum varia loca examinantur, sententiae illustrantur, dicta laudantur, exponuntur & emendantur, adeoque ex Academiae umbraculis ac Lycei ambulacris profutura sapientiae studiosis traduntur; sed & omne genus Autorum tam Graecorum quam Latinorum, Poetarum, Historicorum, Oratorum & quorumvis aliorum Scriptorum veterum & recentiorum illustratur, vitia eorum sive a librariis illata sive ipsorum culpa extantia deteguntur, lacunae suppleuntur, sententiae declarantur, minus vulgata & obvia annotantur, corruptelae ostenduntur, adversantia sibi conciliantur, vulnera & cicatrices sanantur : ut veri ac literati medici officium circa librorum curam ipsum explevisse agnoscendum sit. Quin & ipse in Praefatione ad Emericum Bigotium profiteretur, cum nullus sit artis ac disciplinae angulus, in quem se non penetrarit, nulla nobilis quaestio quam non luculenter se explicare posse confidat, haec tamen omnia ad mentis potius felicitatem, suaeque & suorum valetudinis custodiam, quam mercenariam operam referre decrevisse, & omne tempus in literarum studiis consumsisse. Inde sibi majora his Observationum Collectaneis suppetere gloriatur, quibus non solum Medici, sed & Philosophi, imo & Theologi dignitatem sustinere possit: nec saltem varias lectiones in Autoribus & ver-

borum

borum tricas, sed graviora & fructuosa in istis se sectatum esse affirmat. Quæ si magna sint, non minora tamen ista contemni debere, sine quibus ad summa non perveniatur.

*GEORGII ADAMI STRUVII, Jcti,
Dissertatio Academica de Invocatione No-
minis Divini.*

Jenæ M. DC. LXXXII. 4.

Quæ hic horis subcisivis collecta & quinque capitibus distincta in lucem prodit dissertatio, ea in usum Studiosæ Juventutis in totidem disputationes divisa sub celeberrimi Auctoris præsidio publicæ cathedræ incudem experta est. Primum vero caput *Invocationis Divini nominis præcognita, quisque invocandus, & qui invocent, cum in genere, tum in specie in jurejurando*, complectitur; Alterum *Invocationem divini nominis in variis negotiis & actibus* considerat; Tertium *varios ejusdem fines, effectus, formulas, ritus & accidentia loci & temporis* exhibet; Quartum ejus *Affinia*, & Quintum denique *Contraria* pandit. Spirat hoc opusculum ubique doctrinam edecumatam raramque in Jcto *πολυμάθειαν*; siquidem non modo ex Jure Privato, Publico & Canonico, ac quam plurimis aliis cum prisci tum moderni ævi Jctis, variisque hanc in rem Responsis, ad Praxin Fori conducentibus, hæc materia per aphorismos & his subjecta scholia digne eruitur; sed etiam ex Historicis & Philosophis, Græcis æque ac Latinis, tam antiquis, quam recentioribus, nec non variorum Theologorum scriptis ita illustratur, ut cuivis eruditorum emolumento & delectationi futurum sit. Adjecti sunt ad calcem duo indices, Auctorum alter, alter rerum, utilissimi.

JUSTI SINOLT Schützens

Collegium Publicum de Statu Rei Romanae. Cum

Notis & Additionibus Caroli Scharfchmidii, J. U. Ddi.

Francofurti ad Mœnum A. 1682. in 4.

Cum hic ipse liber primo prodiret in publicum, ab eruditis tum ob celeberrimi nominis Autorem, tum materiarum varietatem

Pp 2

& con-

& concinnum ordinem tam avide fuit exceptus, ut exempla ejus in officinis librariis passim disparuerint. Hinc cum novam hujus operis editionem adornarent Bibliopolæ, novo etiam habitu illud indigere plerisque visum, præprimis cum ante Pacificationem Osnabrugensem & novissimas Imperatorum Capitulationes prima esset conscripta. Commode igitur laborantibus succurrit partibus additionum Auctor, in quibus non solum ea, quæ ex recentioribus legibus & Actis publicis observatu digna ac necessaria occurrunt, bona fide adjecit, sed controversias quoque, a *Schatz*io levi brachio & per transennam quasi nonnunquam tactas, uberiori discursu illustravit, quibus omnibus duplex isque locupletissimus rerum ac verborum Index accessit.

*JOHANNIS DECKHERRI, D. & AUGUSTIS-
semi Cameralis Judicii Advocati & Procuratoris,
Relationum, Votorum & Decisionum ejusdem Judicii
Liber singularis.*

Spiræ 1681. in 4to.

EXhibet hoc volumen XXI Relationes & Vota, a præstantissimis quibusdam Augustissimi, quod Spiræ est, Imperialis Judicii, tum Assessoribus, tum ad hoc gloriosum munus ab Imperatore, Electoribus & Circulis Germaniæ præsentatis, speciminis loco ex variis causarum Civilium æque ac Feudalium figuris, quæ potissimum per Appellationis viam eo fuerunt devolutæ, edita. Modus autem referendi in hoc consistit, ut, præmissa prius facti specie & formato rite controversiæ statu, examinentur cujusque causæ **FORMALIA** partim, partim **MATERIALIA**. Ratione *Formalium* inquiritur, an Camera Jurisdictio in præsentis casu sit fundata; an Appellatio gradatim facta, ejusque fatalia tam ratione interpositionis quam introductionis (quæ unice in Camera attenduntur) legitime observata; si ne summa appellabilis nec ne; & an forte Judex a quo, privilegio de non appellando munitus; an recte se habeant Procuratoria, & acta prioris instantiæ sint integra? Quoad *Materialia*, primo loco indagatur, quanam actio sit instituta, vel etiam intentari potuerit; an ab Actore satis sit probata, an vero per Rei exceptiones elisa; quid de

nique

nique tum in causa, tum expensarum ratione pronuntiandum. Sicut autem non exiguus legalis scientiæ thesaurus in his ipsis Relationibus continetur: ita earum Editor in proœmio iis præmissis lectorem sollicitare monet, ut istas non *Præjudiciorum* (quod nomen nihil mererit, nisi Conclusum totius Supremi Judici, eo fine factum, ut ipsi hoc pro præjudicio in similibus causis, in futurum decidendis, fixum, stabile & perpetuum sit) sed *Exemplorum* loco accipiat, ex quibus de agendi, respondendi, probandi, deducendi ac judicandi ratione, in illustrissimo hoc Tribunali secundum novissimum Imperii Recessum de Ao. 1654. observari solita, constare possit.

*SPECIMEN MEDICINÆ SINICÆ, SIVE
Opuscula Medica ad mentem Sinensium, edita ab Andrea Cleyer, Hasso-Casselano, Societ. India in nova Bavaria Archiatro &c.*

Francofurti, Anno 1682, in 4to.

Opusculorum horum sex sunt, quorum potissima contenta pulsum in morbis explorandorum maximam vim, pro morbis horumque eventibus determinandis & medicamentis applicandis, respiciunt. Quippe in *primo* certi Scriptoris Sinensis pulsum investigandorum suppeditantur regulæ, cum cordis, hepatis aliorumque membrorum ad pulsum habitudinibus atque exinde petendis signis. Hinc pulsum differentiarum horumque mutationes recensentur, variis tamen aliis corporis affectionibus adjectis, quæ signa diagnostica & prognostica suppeditare valent. Et quia non tam morbis, quam pulsibus iis respondentibus Sinenses medentur, regula his per composita medicamina medendi additur, cum catalogo Simplicium usualium, quæ ab Europæorum medicamentis maxime differunt.

Alterum pariter de pulsibus agit, secundum principia & placita Philosophiæ Sinensium Medicæ, prout quidem ex Codice quodam horum veteri illa extraxerat Medicus quidam Europæus: quatenus scilicet illi doctrinam hanc sympathiæ & relationi membrorum corporis, nec non pulsum, cum quinque suis Elementis, nempe aqua, ligno, igne, terra, & metallo, nec non cum anni tempestatibus, superstruunt.

Pp 3

Tertium

Tertium fragmentum operis Medici est, ab Europæo quodam ex hypothefi Sinensium conscripti, pariter horum rationem pulsus explorandi iisque medendi exponens: In quo tamen, quomodo etiam sine pulsus investigatione, ex solis corporis coloribus, sonis, appetitu, somniis similibusque morborum conditio & mortis periculum indagari possit, simul docet. Inter alia Sinenses a sanguinis missione, & quidem per argumenta haud levia abhorrere, uromantiam negligere ac rejicere, chymiam ignorare, sed alchymiam ad insaniam usque colere, compositiones Medicamentorum & Medicinam, ab Hippocrate, Galeno, Avicenna aliisque Græcis & Europæis traditam & hactenus usitatam, nescire, Chirurgiæ aliquantum peritos habere, perhibet opusculi hujus Scriptor. Interim ex pulsu eos cuncta dijudicare & pulsibus appropriata remedia propinare, diætam strictissimam ac victum tenuissimum commendare, ne suorum medicamentorum, utpote Europæis minus potentum, vis ab alimentis obtundatur: atque has regulas diæteticas accurate & obsequiose observare ægros, persuasos alias aut mortem secuturam, aut morbum rediturum. Formulas illorum esse vel potiones, vel pulveres, vel pilulas, quibus mediantibus modo sudorem, modo vomitum, modo catharsin, modo tepidi introductionem præstant, modo spiritus & qualitates quinque suorum elementorum, quarum aliquam singulis membris potioribus attribuunt, restaurant.

Eadem fere docet Opusculum *quartum*, excerpta e literis cujusdam Europæi continens. Explicant hæc præprimis circulationem quandam sanguinis & spirituum Sinensium, licet ab Europæorum quam diversissimam & ridiculam satis: utpote quæ cum doctrina eorum de pulsibus, non Anatomicis fundamentis, a quibus semper abhorrent, sed soli longiori usui seu experientiæ, ac codici cuidam antiquissimo, innititur.

Tandem postquam *quinto* Schemata pro explicatis melius declarandis, eaque autopsiæ Anatomicæ minus adæquata, adjecerat, *Sexto* opusculo terminum huic specimini imponit Noster, excerptum ex Medici cujusdam Christiani libro, de indicis morborum ex lingua, coloribus aliisque affectionibus corporis præternaturalibus: quorum ope, sine omni pulsus exploratione, morborum plurium, in specie febris malignæ, vim & qualitates dignosci posse, ille asseruerat.

ARCA-

*ARCANUM ACIDULARUM NOVISSIME
proditum, principiorum Chymicorum disquisitionis*

auxilio, in quo communis Opinio de Aquarum mineralium

aciditate convellitur, Auth. PETRO GIVRIO,

Medic. D.

Amstelodami in 12. Anno 1682.

Scriptum hoc jam diu est, quod Parisiis Gallice, anno scilicet 1667, publicæ luci primitus expositum fuit. Divulgatur autem hac vice denuo, Latino sub habitu, & quidem insigni sui parte auctius & locupletius: adeo ut quicquid a p. 206. usque ad finem, seu paginam 366, in eodem reperire licet, id omne huic demum editioni accesserit. Institutum Autoris est, receptam communiter, & ab accuratioribus Chymicis dilucidatam, de Acidularum natura Vitriolica-Martiali sententiam convellere, & omni conatu demonstrare, quod mineræ, a quibus acidularum sapor aliaque attributa dependent, sint tantum Ferrum & Alumen: ita ut Vitriolum seu Chalcanthum in illis nec deprehendatur, nec deprehendi possit. Idque ex eo probare nititur, quod Vitriolum alteret, corrumpat, & in Cuprum convertat ferrum; cum ex opposito, ex alumine oriatur aciditas aquarum ferruginosarum, & alumen ac ferrum mutua conspirent sympathia, parili modo, ac Vitriolum cum Cupro conspirare soleat. Absolvitur his fere tota scripti pars prima, in qua tamen simul specialius in acidularum Pruvinearum in Gallia, (non neglectis aliarum acidularum plurium, præsertim in Gallia obviarum, scrutiniis) & Spadanarum compositionem inquiritur, eaque dicta ratione explicatur; hac tamen observata differentia, quod Pruvineæ istæ plus de ferro participant, Spadanæ vero Alumine ditiores existant. Subjunguntur his facultates Pruvinearum, plurium exemplorum enumeratione confirmatæ, cum debito sub eorum usu Diætæ regimine.

Haud æque arrisit omnibus recensita Authoris hypothesis, cum haud tanta Vitriolum inter & ferrum disparitas esse videatur, quin vitriolum promiscue nunc ferreum, nunc cupreum sit, prout scilicet idem spiritus sulphuris embryonati acidus, mineram vel ferri vel cupri roserit: & præcipitatio quidem Vitrioli ferrei ab illo cupri, nulla

nulla vero mutatio ferri in cuprum locum obtineat. Plures itaque eruditi in Galliis Medici novitias istas Autoris opiniones evertere moliti sunt, indeque sua dubia ac objectiones per epistolare commercium cum Autore communicarunt, quibus is ipse debitis responsis satisfacere annisus est; quales literariae contentiones tantum non totam secundam partem scripti hujus constituunt. Utut praeter easdem, ob argumenti convenientiam, excutiantur simul *Observationes circa aquas minerales pluvium Galliae Provinciarum, coram Academia Regia scientiarum, anno 1670. & 1671. factae, & anno 1676. Parisiis in 12. a Dn. DuClos, Consiliario & Medico Regio, Chymiatro longo rerum usu egregio divulgatae; earumque cum hypothesi sua & conformitatem & difformitatem in primis expendat Auctor.*

**SPIRITUS NITRO-AEREI OPERATIONES
in Microcosmo. Illustrissimo & Amplissimo Senatui**

Imolensi Ludov. Maria Barberius, Imolensis, Phil. &
Med. Doctor D. D. D.

Bononiae M. DC. LXXX. in 12.

Cum aliis seculi hujus scriptoribus Spiritum quendam in aere nitrosum Auctor hic supponens, ejus vim in potissimis actionibus animalibus quinque Exercitationibus declarare contendit. Quarum *Prima* aeris inspirati aliquam portionem, sc. Spiritum Nitro-Aereum, sanguinem subingredi, & adultis aequae ac foetui vitam conservare, contra *Highborum* aliquot ratiociniis docet, simulque respirationis modum explicat. In *Secunda* Autor digestionem ventriculi eidem Spiritui Nitro-Aereo in acceptis refert, quatenus Spiritus animales (quos de Spiritu illius profapia pronunciat, non tantum a sanguine inter respirandum absorpti, sed ex aere immediate quoque per processus mammillares ad cerebri interiora derivati) cum sulphure alimentorum effervescentes, haec fermentare sibi persuadet: adeoque quam alii acido ventriculi, alii fermentationi assumptorum, coctionem primam tribuit, rejicit, acidum quamvis seu sal fluidum, ex reliquis alimentorum prodiens atq; ventriculi tunicas vellicans, famem officere concedens. Qua occasione ebrietatem a solo Spirituum ani-

malium, ventriculo nimia assumptorum atque haustorum copia gravato succurrentium, defectu, paradoxe satis ac invitis hactenus Scholarum hypothefibus contingere afferit, hincque mictionis in potatoribus repentinæ, refectionis ab alimentorum assumptione subitanæ, ac somni ebriosorum ætiologias tradit. Non minus tamen Spiritum illum Nitro-Aereum extra ventriculum quoque, v.g. in glandulis ac cerebro, digestoris munere fungi, potissimum tamen ovi atque foetus vitalisationem, item plantarum vegetationem, præstare comprobat. Porro, sc. in *Exercitatione tertia*, Spiritus animales, seu Spiritum Nitro-Aereum, nutritioni præesse, diversis argumentis declarat, quatenus ille cum sanguinis sulphure seu concrefcibilis hujus succi tenuiore parte effervescens, hanc poris partium alendarum impellat: satisfaciens simul partim illis, qui, quod nervi a ligatura injecta haud intumescant, ejus per hos corporalem influxum negare præsumunt, partim iis, qui sanguinem potius, quam serum hujus gelatinosum, alimentum partium propinquius autumant: tandemque modum suggerit, quo idem Spiritus Nitro-Aereus, a quo vegetabilia quoque nutritionem sui petere ex antecedentibus supponit, horum nutrimento aliam, ac animalium alimonix, formam inducat, diversimode scil. in diversis corporum speciebus modificatus. In *quarta* omnes sanguinis depurationes in glandulis a Spiritu eodem, tanquam a fermento salinas ejus particulas præcipitante, adeoque in epate quoque, perfici; ac in *quinta* nec Epar, nec Cor, nec sanguinem, sed Spiritum illum Nitro-Aereum, in pulmonibus huic commixtum, sanguificare aliquot argumentis evincere conatur. Quibus demum *Dissertationem quandam Epistolicam* Scipioni Saxatello Comiti nuncupatam, de pororum biliariorum ac bilis usu & motu annectit, huic vim in intestinis præcipitatoriam ex hypothefi Sylvii & Graefii adscribens.

*LA MANIERE D' AMOLIR LES OS ET DE
faire cuire toutes sortes de viandes en fort peu de
temps, & a peu de frais. Par M. Papin. à Paris.*

1682. in 12.

Q9

Ratio

Ratio emolliendi ossa, ac omnis generis esculenta quam
minimo temporis spatio, & quam minimis sumptibus coquendi.

Auctore Dionysio Papino.

Parisiis 1682. in 12.

Pag. Actorum
105. sqq.

EX Anglico sermone in Gallicum translatus hic libellus est, cujus summam, una cum machinarum huc spectantium figuris, jam Calendis Aprilis hujus anni exhibuimus. Ast non dissimulandum tamen, quod Interpres Gallus visus sibi fuerit faciliorem multo, ac magis commodam, minusque sumptuosam machine componende rationem invenisse: quam ut ipse calci opusculi hujus subjunxit, ita nos Benevolo Lectori hoc loco, & Latino quidem sermone, communicare non dubitavimus.

TAB. XV.

Figura I, literis GG, FF signata Cylindrum cavum exhibet, in quo fructus, legumina, pisces, carnes, & ossa ad gelatinam parandam, coquantur. Cylindrus ille ex metallo est, ejusque altitudo unius pedis Regii; diameter quatuor pollicum; corona seu fascia ambiens GG quatuor lineolas crassa, tantundemque prominens.

Fig. II. signata H repræsentat operculum ex ære fufum, tres lineolas crassum, aliquantulum fornicatum, Cylindro cavo GG, FF imponendum.

Fig. III, literis K, V, K:K, L, K notata genus quoddam receptaculi ferrei sistit.

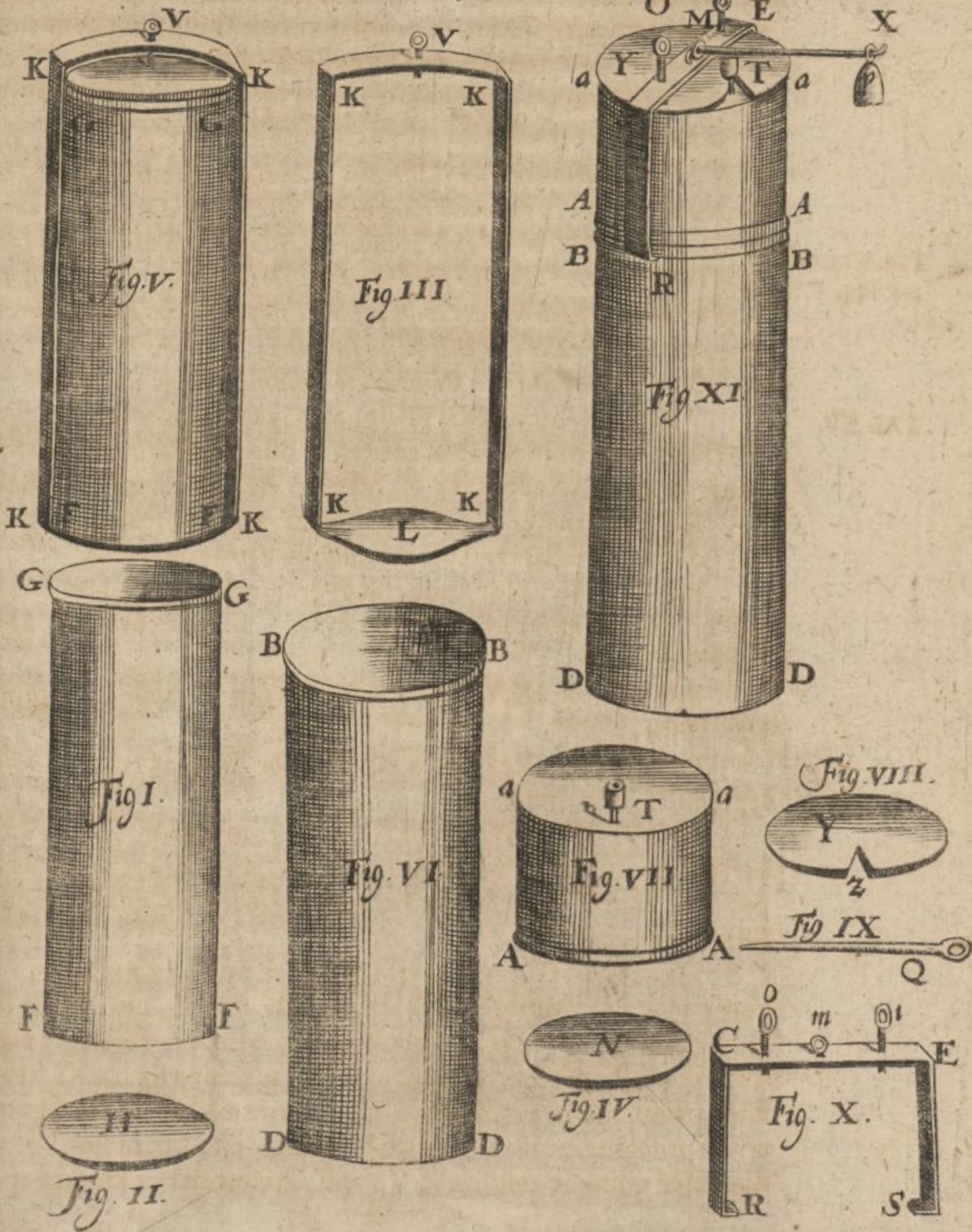
Fig. IV, N bractea ferrea est, quatuor lineolas crassa, fundo receptaculi L imponenda.

Fig. V, KVK, GGK, FFK Cylindrum cavum figuræ I exhibet, receptaculo figuræ III immissum. Operculum H ori GG valide per cochleam V imprimitur, magno stylo ferreo, qualem figura IX sistit, vertendam.

Fig. VI, BB, DD notata est Cylindrus cavus ex ære fufus. Ejus corona seu fascia ambiens BB sex lineolas alta est, ac totidem lineolas projicitur: fundus quatuor circiter lineolas crassus est, ne per vim internæ pressionis cedere possit, quando machina figuræ XI ardentibus carbonibus imposita est. Concavitas Cylindri BD figuræ VI unum pedem ac pollicem unum profunda est; latitudinis vero ejus diameter quinque pollices ac dimidium continet, ad totam machinam

TAB. XV. ad A. 1682 pag. 306.

nam figuræ V recipiendam, quæ super circulum tomento refertum seu coronam stramineam fundo DD imponitur.

Fig. VII, a, T, a, AA Cylindrum ex ære fustum exhibet, cavum ac inversum, ut Cylindro cavo BB, DD figuræ VI pro operculo esse possit, ceu in figura XI videre est. Diameter illius æqualis est diametro Cylindri cavi BB: altitudo duorum pollicum ac dimidii: corona seu projectura AA sex lineolas alta est, totidemque extat. Canalis T ex ære fustus est, & fundo aa operculi aa, AA, per quem trajicitur, conferruminatus, cujus usus talis est, qualem Dn. Papinus descripsit.

Fig. VIII, Y bractea ferrea est quatuor lineolas crassa, & in medio aliquantum convexa, in Z vero eum in finem incisa, ut imposita fundo aa operculi aa, AA, canalem T, ut in figura XI patet, recipiat. Ista bractea facit ad operculum aa, AA premendum, & cum Cylindro BB, DD per cochleas O, I, firmissime jungendum, ceu figura XI docet.

Fig. IX, Q stylum ferreum notat vertendis cochleis destinatum.

Fig. X, literis RC, o mi, ES notata, cusa est ad formam duplicis regulæ angularis, cujus extremitates in uncus rectangulos desinunt, quorum unusquisque dimidium pollicem introrsum extat. Isti unci corpus Cylindri AA, BB figuræ VI arcte subter projectura seu fascia prominente BB constringunt. Denique per duas cochleas O, I, stylo ferreo figuræ IX in cochliis fasciæ ferreæ CE vertendas, operculum aa, AA figuræ VII constringitur, & arctissime orificio BB Cylindri BB, DD conjungitur; sicut id omne ex Figura XI apparet.

Duplex illa regula angularis RCES fibulam parvam M continet, qua, Figura XI indice, vectis seu planum illud repagulum MTX inuncatur, quod per gravitatem suam & pondus P inservit premendæ chartæ, quæ ori canalis T bene occludendo imponitur eum in finem, ne dum machina carbonibus ardentibus imposita est, evadere quicquam aut exhalare possit.

Duplex illa regula angularis uncinata ubique sesquipollicem lata, ac dimidium pollicem crassa est, ejusque unci R S dimidium pollicem ad minimum introrsum projiciuntur. Latitudo seu distantia inter latera CR, ES, æqualis est diametro coronarum seu projecturarum AA, BB, quas complectitur: At distantia RS inter extremitates seu cuspides uncorum, præcisè respondet diametro Cylindri BB, DD.

Qq 2

quem

quem subter coronam seu projecturam BB dimidium pollicem ex omni parte extentam complecti debet. Altitudo duplicis hujus regulæ angularis quatuor circiter pollicum est, ut complecti possit projecturam BB, totum item operculum aa, AA, & bracteam Y, in quam incidunt cuspides cochlearum OI, in cochliidiis partis horizontalis CE, duplicis regulæ angularis RC, O MI, ES, vertendarum.

Deprehendi postea, *(ita pergit Interpres Gallus)* posse machinam hanc adhuc faciliori & minus sumptuosa ratione fieri; sequenti scilicet. Posito quod Cylindrus cavus ex ære fusus figuræ VI, literis BB, DD notatus, profundus satis sit ad recipiendam omnino totam machinam figuræ V, literis KVK, GG, KFFK signatam: non habebis opus operculo cylindraceo cavo figuræ VII. Sufficiet enim laminam habere æream tres aut quatuor lineolas crassam, cujus diameter sit æqualis diametro BB Cylindri cavi ex ære fusi, inclusa illius projectura. Illa enim lamina pro operculo futura est Cylindro cavo AA, BB figuræ VI & XI, per quam canalis ex ære fusus T agitur, illique conferruminatur. Ita simul semelque machina AA, BB aqua impletur & lamina sua operitur: cui cum imposita fuerit lamina altera incisa YZ figuræ VIII, duplex illa regula angularis RC, OMI, ES applicanda est &c.

INSIGNIS ET CURIOSA LUTETIÆ
Parisiensium nuper reperta Antiquitas, exposita a

Claudio Molinetto Canon. Sanctæ Genovesæ:

E Gallico in Latinum idioma translata,

TAB. XVI.

Dum in ædibus prope S. Eustachium extruendis operas exerceret Dn. Berrier, prope hortum reperta sunt fundamenta inæriorum quibus sine dubio superstructum olim fuerat vetustissimum & magnificentissimum ædificium, Templum forte vel palatium quoddam. Nam cum terra effoderetur, mutilum in ea inventum est caput mulieris, cuius hic effigiem exhibemus, quod ex metallo conflatum & affabre factum speciem referebat humana paulo majorem, gestans super caput turrim, & oculis defectum, forte quod ex argento hi conflati fuissent.

XVI . ad A: 1682. p: 308 .

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Ayuntamiento de Madrid

ceu
Bibl
put
hab
qui
me
tasse
hab
quo
loco
bus
Ifidi
qua
con
Ma
Plu
que
na;
qua
ima
Ro
fate
non
run
Isra
me
lig
cee
in r
nun
tur
ma
gn
aq
ur

ceu in veteribus statuis plerisque deprehendere licet. Hoc cum in Bibliotheca Abbatis Berrerii vidissem, rei nummaria arte edoctus caput isthoc existimavi fuisse Deæ, quam Lutetiarum tutelarem olim habuerint Gentiles: multi quippe Græci inveniuntur nummi veteres, qui signatum habent caput fœmininum cum turribus & adjectum nomen urbis, v. g. ΑΥΤΙΟΧΕΩΝ, Λαοδικαίων. Cumque attentius cogitasset, quænam ex Dearum numero olim a Gentilibus qui hæc loca habitarent, culta fuerit, *Isidem* deprehendisse mihi visus sum: tum quod hæc imago turrim in capite referat, tum quod constet eam hic locorum priscis temporibus fuisse cultam. E multis quidem autoribus manifestum est, Deam, quæ apud Græcos Jo dicta est, & Ægyptiis Isidis nomine venit, a Romanis sub Cybeles nomine cultam fuisse, quæ nil aliud quam Terra est & Natura ipsa: quam Ægyptii conjugem commenti sunt Osiridis, qui erat Sol, a quo fœcunda ista redderetur & Mater omnium quæ e largo ipsius sinu prodeunt. Hæc mens est Plutarchi & Apuleji, quorum hic Lib. VI. *Metamorph.* Isidem sic loquentem introduxit: *Rerum Natura parens sum, elementorum Domina;* & Macrobius: *Neque aliud esse Osirim quam Solem, & Isim quam Terram diximus, naturamque rerum.* Sane tanta similitudo est imaginum, qua Veteres geminas Deas has retulerunt, Isidem Ægyptii, Romani Cybelem, ut utramque esse eandem facile intelligi possit: & fatetur ipse Apulejus, *ejus nomen circum, multiformi specie, ritu vario, nomine multijugo, totum venerari Orbem.* Isidem autem Ægyptiorum fuisse reginam, quæ cum marito Osiride regnaverit sub tempora Israelitarum veterum, navium & velorum invenerit usum, in longissime remota & barbara regna penetrarit, quorum populos Deorum religionem & agriculturam docuerit, e Tacito clarum est, qui simul docet, *signum hujus Deæ in modum liburnæ figuratum fuisse*, procul dubio in memoriam repertæ & traditæ ab ea navigandi artis. Habemus certe nummos Ægyptios Juliani Cæsaris, in quibus ipsa navi insidens cernitur; & apud Kircherum ac alibi reperiuntur ejus imagines, quibus ipsa manu navim gestare refertur. Quocirca cum quidam rationem insignium urbis Parisiorum, quæ navim exhibent, invenire non possent, ea æque ac nomen Parisiorum ab Iside petiere. Crediderunt enim nomen urbis Græcum esse, & Ἰσίδε "Isis quasi juxta Isidis templum late celebratum extructam eam notare. Statuendum igitur, quod & vulgo

creditum est, templum fuisse dicatum isti Deæ in isthac regione, quæ hodie ad Abbatiam S. Germani de Pratis pertinet. Duravit sane istud usque dum Christiana religio in Gallia reciperetur: & cum destrueretur fanum, servata tamen fuit imago Isidis adorata Gentilibus, repositaque in angulum quendam ædis S. Germani de Pratis, cum ea extrueretur a Childeberto dedicata S. Vincentio, ut tropæi loco esset devictæ idololatriæ & per Christianam religionem eversa. Superfuit autem ad annum usque MDXIV, quo cum Cardinalis Brisonetus istius Ecclesiæ Abbas rescivisset, a muliere quadam simplici per temerariam superstitionem idolo isti candelas dedicatas & oblatas fuisset, loco istud dejicere & confringere jussit, ceu narrat Brevillius in Antiquitatibus Parisinis: qui se a Fratribus id audivisse memorat, imaginem eam jussu Cardinalis confringi sibi visam narrantibus. Titulus etiam Foundationis Abbatia S. Germani in honorem S. Vincentii a Childeberto factæ indicat, exædificatum fuisse istud templum *in urbe Parisiaca prope muros civitatis in terra, que adspicit ad Fiscum Isiacensem*. Ut adeo dubitandi nullus relinquatur locus, Isidis Parisiorum tutelaris Deæ imaginem esse, quæ terra effossa in Bibliotheca S. Genevesæ nunc asservatur.

*MOYENS SEURS ET HONNESTES
pour la Conversion de tous les Heretiques, & Avis
& Expediens salutaires pour la Reformation de
l'Eglise,
en deux Tomes.
A Cologne Anno M DC LXXXI.*

Media certa & honesta pro conversione omnium Hæreticorum, nec non Monita & consilia salutaria pro Reformatione Ecclesiæ. Tomi duo.
Coloniæ 1681. in 12.

AUtor hujus libelli, qui nomen suum celat, & Romano-Catholica Religioni videri vult addictus, ante triginta & quod excurrit annos, si præfationi fides habenda, Romam venit; ubi cum in Aula Papali, cujus major ex longinquo reverentia fuerat, multa
a Christi

a Christi & Apostolorum regulis & exemplis aliena animadvertisset; in-
 fallibilem illam, quam hactenus imaginatus fuerat, Romani Ponti-
 ficis auctoritatem suspectam habuit, & de religione sua, cujus illa cen-
 trum & precipuum fundamentum est, dubitare coepit. Hunc autem
 animi fluctuantis aestum ut sedaret, in Religionis Christianae princi-
 pia paulo diligentius inquirere decrevit, eoque consilio Novi Testa-
 menti libros duabus vicibus attentissime perlegit, in quibus tantum ab-
 fuit, ut de Papa ejusque supremo dominio vel unicum verbum depre-
 henderet, ut potius Mysticum Ecclesiae corpus a solo Christo tanquam
 unico capite dependere, omniaque Christi & Apostolorum dicta &
 facta ad pietatem, charitatem, castitatem, humilitatem ac mundi con-
 temptum composita, a Romanae Curiae instituto atque moribus maxi-
 mopere dissentire, e Sacris illis paginis cognosceret. Quamobrem con-
 tubernalem suum Abbatem quendam Gallicum, a quo Novum Testa-
 mentum mutuum acceperat, de perplexis animi sui dubiis consuluit,
 qui ipsi Bellarminum celeberrimum Monarchiae Papalis promachum
 legendum commendavit. At ne hic quidem affligentes animum scru-
 pulos legenti eximere suffecit. Nihil enim praeter contorta quaedam
 Scripturae loca & rationes nonnullas humanas, quae perito rerum a-
 estimatori fucum facere minime possent, in vasto illo opere invenit.
 Postea in Germaniam profectus ad Patrum lectionem animum inten-
 dit, & eorum scripta diligenter perlustravit, ut primam Papatus ori-
 ginem investigaret, quem tandem a Religione Catholica separandum
 & plane abolendum esse, animo suo firmiter persuasit, spe non incerta
 fretus, hac ratione Graecos & Protestantes, qui non aliam ob causam,
 quam ob Romani Pontificis tyrannidem ab Ecclesia secesserint, cum
 aliis haereticis & infidelibus ad Ecclesiae commutationem redituros esse.
 Quamvis autem potentiam Papatus per S. Scripturae ignorantiam, &
 Clericorum multitudinem, & beneficiorum temporalium respectum
 firmiores radices egisse intelligeret, quam ut desperatae seculi sui mis-
 eriae se profuturum sperare posset; animum tamen suum non sine gravi
 indignatione & acerbis querelis bipartito hoc libello edito exonerare
 voluit. Cujus prior pars tribus capitibus absoluta, Papatum nec in
 S. Literis fundati, c. 1; nec in Ecclesia primitiva viguisse, c. 2; nec Eccle-
 siae quicquam conducere, sed potius malorum omnium fontem esse, c.
 3. demonstrare instituit, & simul ad ea, quae vel e Sacro Codice, vel e
 Patrum

patrum scriptis, vel e Ratione Status, pro stabilienda Papali Monarchia depromuntur argumenta, in singulis capitibus respondet. Altera autem pars, quam Autor imperfectam & minus consummatam reliquit, a Cardinalibus ad Episcopos & reliquos Clericos progrediens, viam ac rationem Ecclesiam reformandi subministrat, varios abusus per longam consuetudinem inveteratos perstringit, & postremo loco de diversis punctis religionis negotium attinentibus suam sententiam & iudicium subnectit.

*PRODROMUS CORPORIS THEOLOGICÆ,
quo tota fidei ac morum doctrina, historia item &
Prophetia, methodo pariter ac verbis sanis, secundum rerum Vet. Test.
illis que respondentium Novi seriem multifariam asseruntur, atque
sic veritates Divinæ omnes in luce integræque SS.
literæ in arce collocantur.*

Hagæ Comitum apud Arnoldum Leers, A. 1682. in 4.

Postquam Coccejanismus ortus fuit in Belgio, Theologi ejus in duas abierunt factiones, quarum altera illum propagavit, altera oppugnavit. Neutri vero Autor hujus Scripti Anonymus ex toto videtur addictus esse, sed novam potius sectam, sicuti novum Theologicæ Corpus, cui hunc præmittit prodromum, condere velle. Tamen namque per majorem Libri partem totus in eo est, ut ad Scripturam doctrinas fidei referat unice aut videatur referre, imitatus in hoc Nobilis Exegetæ Cocceji studium Biblicum; quem magni etiam æstimat, sæpiusque expresso, suppresso vero nomine sub titulo Magni Commentatoris Novi allegat; quanquam etiam V. & N. T. in certa intervalla distinguit, quod & Coccejus fecerat ante eum; aperte tamen ab hoc in eo abit, quod intervalla illa statim in creatione præfigurata esse dicit. Coccejus in V. T. sex agnoscit periodos, in N. septem. Illas primum Bileamo Numer. XXIII & XXIV revelatas & a Mose Deut. XXX. I. observatas esse; ad has e scriptis V. T. duo Cantica, alterum Mosis Deuter. XXXII, alterum Salomonis ex toto, reliquas Prophetias ex parte referri debere putat. Noster vero V. pariter atque N. T. in sex distribuit periodos, quas cum sex diebus creationis a cap. 18. usque ad 25. confert:

fert; creationem hinc a Mose descriptam vocans creationem propriam: duo vero tempora V. & N. T. duas creationes Mysticas; quibus etiam geminam mysticam quietem, quæ propriæ in Sabbatho primo non sit absimilis, cap. 25. subjungit. Unde conjicere licet, totum Theologiæ Corpus, quod promittit, futurum esse Mysticum, tale scilicet, qualis hic est ejus Prodromus, si ad ultimam ejus analyfin aut scopum, ceu par est, respiciatur.

PETRI ALLINGÆ VIS VERITATI ILLATA REPULSA: seu Exercitationes Pacificæ ad nonnullas quæstiones problematicas quæ hodie moventur, de testamentis & œconomia fœderum Dei. Accedit Responsum ad nuperum D. Leydekkeri Apologeticum.

Amstelodami ap. Henricum Wetstenium, A. 1682. 4.

TOtus est hic Autor præsentis anno in edendis Exercitationibus pacificis; quarum primæ sub titulo *Facis dissidii extinctæ* nuper prodierunt, relatæ a nobis Mense Maio p. 160: jam sequuntur alteræ, *Vis veritati illata repulsa* dictæ. Illæ partim Cartesii, partim Cocceji; hæc solius Cocceji sententias nonnullas de testamentis & œconomia fœderum Dei defendunt; & quidem adversus Melchiorem Leydekkerum, Professore Ultrajectinum. Unde, tametsi Exercitationes Pacificæ dicantur, revera tamen sunt Polemicæ, quibus lites illæ, nisi pugnando, non componentur. Quo observato, non opus est οἰκονομίας Libri plenius delineare. Dedit eam, quoad fieri potest de hujusmodi scripto, Autor ipse in præfatione sequentibus verbis: *Non est, quod multa dicam de hoc meo opere. Examino omnia, quæ Professor (Leydekkerus, cum Allinga sit Pastor paganus; hinc titulus officii, loco nominis sæpius positus,) veritati opposuit, fraudes Viri detego, sententiam nostram plurimis rationibus munio, ac objectiones Professoris solvo. Pro veritate thesum nostrarum pugno, alio loco acturus de antiquitate.* Hæc autem omnia pertractata sunt 24. capitibus: quibus adjicitur *Responsum ad nuperum D. Leydekkeri Apologeticum*, quod hic pro Face Veritatis in lucem publicam emiserat. In illo vero brevissimus est Allinga, ratus se una plagula totam rem conficere posse; inprimis

Rr

cum

cum Leydekkerus etiam brevitati, non absque saltu, quem ipsi impunitat, studuerit.

MYSTERIUM ARTIS STEGANOGRAPHICÆ NOVISSIMUM, MODUM OMNES EPISTOLAS, ALIAQUE SCRIPTA INCOGNITA, CHARACTERIBUS FURTIVIS EXARATA, IN OMNIBUS LINGUIS, PRÆSERTIM LATINA, GERMANICA, GALLICA, ITALICA EXPEDITE SOLVENDI PANDENS: ex Museo

M. Ludovici Henrici Hilleri, Diaconi Eslingensis.
Ulmae A. 1682. in 8.

ARtem Steganographicam perfecturus Auctor; initio præfationis profitetur, se illam tradere, in quantum ejusdem beneficio omnes epistolæ & scripturæ, quibuscunque characteribus incognitis, notis Arithmeticis, Chymicis, Astronomicis exaratae solvi possint. Ad quam definitionem annotat; 1. Se aliter tradere, quam Trithemium, Schottum aliosque, qui magis occupati sunt in concinnandis Alphabetis variis modisque occulte scribendi, quam solvendi. 2. aliter quoque se agere, ac illi, qui per sententias scribunt, vel, qui sumunt unum tantum vel duo vel tria vocabula, exque iis sententiis occultas formant scripturas. 3. explicare se non omnium scripturarum solutionem, etiam illarum, quæ ex pluribus alphabetis compositæ sunt, sed quæ ex uno eodemque alphabeto sunt contextæ. 4. sub characteribus comprehendi non solum Ciphras, Medicas, Chymicas notas, qualescunque fingi possint ab ingenio humano, sed etiam integra vocabula sive Arabica, sive Latina, sive Germanica loco literarum alphabeticarum usurpata, etiam signa, picturas, res ipsas pro vocabulis adhibitas. Deinde de origine & progressu Steganographiæ differens commemorat Ciceronem, Cæsarem, Augustum occulte scripsisse, non tamen quæ scripserant solvere potuisse, nisi prius inter se convenissent: Judæorum Temuram, quæ inter species tredecim Cabalæ in nonnullis Scripturæ locis reperiri creditur, ad Steganographiam pertinere: Recentiori ævo Trithemium Abbatem Sponheimensem Steganographiam scripsisse, illustratam nostro seculo augusto Gustavi Seleni Commentario. Post Trithemium Portam Neapolitanum Medicum collocat, cujus quinque libri de occultis Literarum Notis Argentorati an-

1606. satis vitiose excusi sunt. Post illum Steganologia & Steganographia edita est a Resene Gibronte Runeclus Hanedi, id est, per anagramma Daniel Schwenter Noribergense. Hunc secutum esse Harsdorfferum Mysterio Steganographico clarum, ait: Agmen claudere Caspari Schotti Jesuitæ Scholam Steganographicam.

Ipse Liber continet XII. capita. (1) Discernere docet idioma, quo occulte scriptum constat. (2) Proprietates singularum Literarum Linguae Latinæ ducentis Regulis exemplis applicatas complectitur. (3) Refutat Joh. Baptistæ Portæ lib. 3. (4) Danielis Schvventerî methodum Scripturas Latinas solvendi refellit. (5) Harsdorfferi Mysterium Steganographicum explicat. (6) Caspari Schotti Jesuitæ Scholam Steganographicam examinat. (7) Germanicæ Linguae Regulas tractat. (8) Eemplum Germanicum proponit. (9) Schvventerum in Germanica lingua refellit. (10) Gallicæ linguae Regulas cum exemplis exhibet. (11) Regulas Linguae Italicæ cum exemplo continet. (12) Reciproca seu cancrina vocabula, quæ retrorsum lecta se ipsa generant, Latina, Germanica, Gallica, Italica enumerat; ex quorum recensione observat, Latinam Linguam plurimas habere ejusmodi voces, & non aliam magis idoneam componendis versibus reciprocis seu cancrinis, quia consonantes & vocales ejusdem linguae ut plurimum alternant.

PAN-SOPHIA ENCHIRETICA

seu

*Philosophia Universalis Experimentalis in Academia
Moyſis primum per sex prima capita Libri primi Geneseos tradita, demum
per ignem examinata & probata, stante post tabulam Arnoldo Bachimio Denstonio Cosmofopho Auctore.*

Norimbergæ Anno 1682. in 12.

Quisquis est Auctor Libelli titulo valde angusto, Helmentiana dogmata præcipue sequitur, eademque magis perspicuis & aptis notionibus Philosophicis exprimit & ornat. In Chemia non mediocre præ se fert experientiam, ex qua naturam mineralium inprimis explicat, atq; passim aliorum in illa arte errores castigat. Modestiam

Rr 2

ftiam

ssiam recentiorum Philosophorum æmulatur, cum non pro decretis sed hypothesis sua venditat. Cæterum quæ de hominis integri statu, lapsu, formatione Corporis Christi, excitatque ex mortuis natura & qualitatibus, nostrorumque post universalem resurrectionem corporum conditione tradidit, nec Theologis Fidei Romanæ, quam profiteretur se nullis dictis suis velle læsam, placebunt.

OBSERVATIO MEDICA I.

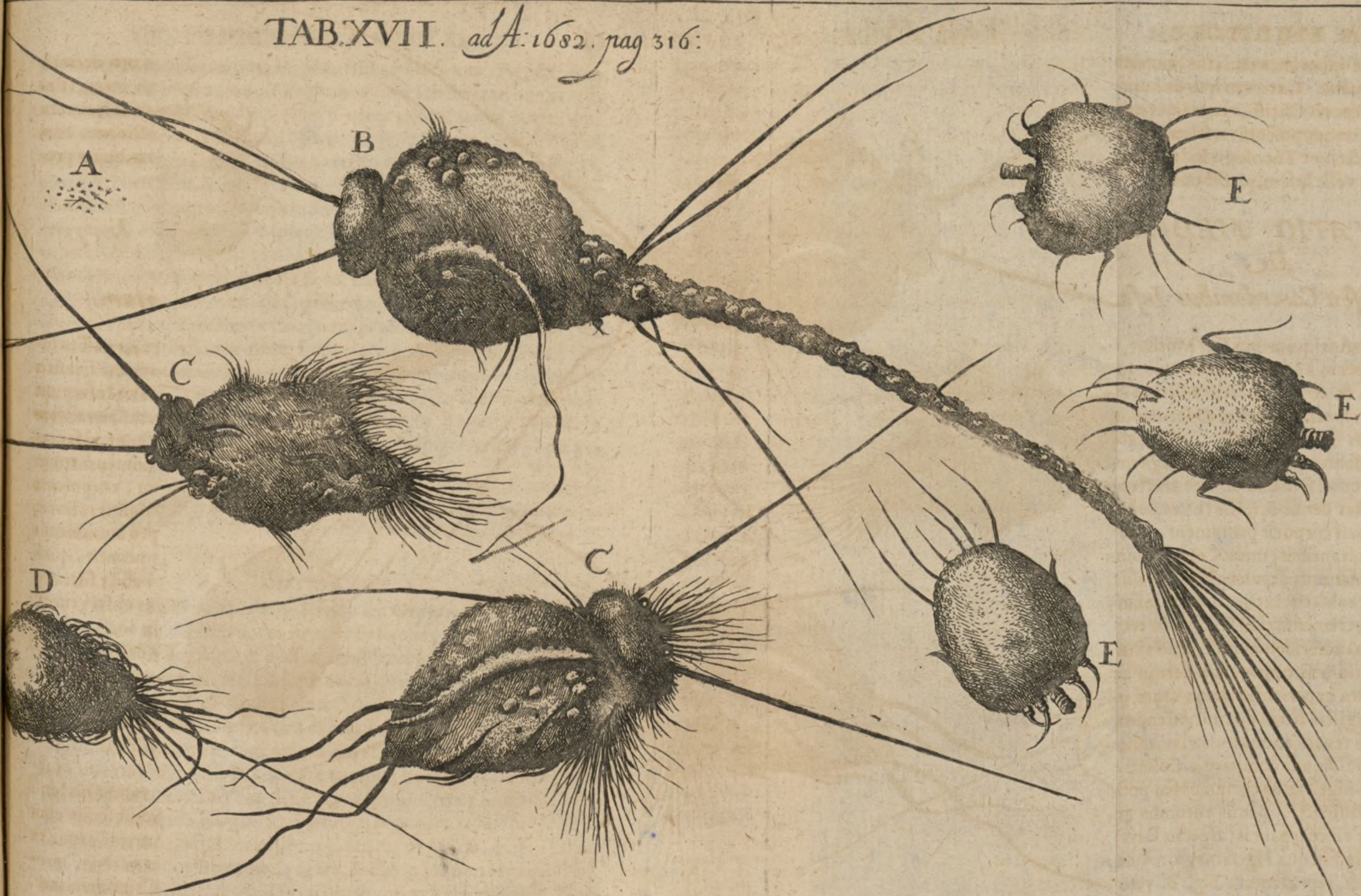
De

Crinonibus seu Comedonibus Infantum.

Incognitus & indictus Antiquioribus fuit Morbus, cujus passim superiori ac hodierno seculo a Medicis non minus, quam medicastris mulierculis fit mentio, & ab istis quidem Morbus Pilaris Infantum communiter appellatur, speciatim autem *Crinonum*, item *Comedonum* nomine venit; Germanis *Miteffer* audit. Contabescunt infantes paulatim, insomnes redduntur, & inquieti, & insignem simul pruritus corporis pati videntur: quod si in balneo rite tractentur, corpuscula pilorum crassiorum instar densa & spissa (unde similitudinis ratione, *Crinorum* nomen) e poris corporis prominent, quæ pro animalculis intereutanea loca inhabitantibus (unde *Comedonum* nomen, quasi vermium alimentum infantum depascentium) ab aliis habitæ fuerunt, quibus una alterave vice ablatis, melius habere infantes observantur. Utrum itaque censui excrementorum spissiorum tertiæ coctionis, an vero animantium generi adscribendum sit istud extra cutim prominens, diutius controversum fuit, prout scilicet fieri in naturalibus amat, ubi solis rationibus, citra experientiæ armaturam pugna instituitur. Hæc tandem rerum magistra litem diremit, ostendendo Microscopiorum ope manifeste, esse revera animalcula viva, quicquid spissorum istorum capillorum facie subinde compareat. Coloris observantur subcinericei & plus minus nigricantis, cornubus seu potius antennis binis longe prominentibus instructi, oculis rotundis grandiusculis cum cauda oblonga in fine villosa; paucis, aspectu satis horridi, prout ex

TAB. XVII. TAB. XVI. conspici potest: in qua Fig. A magnitudinem nativam, prout nudo oculo se exhibet, repræsentat: Fig. B. vero Crinonem integrum

Ayuntamiento de Madrid

grum
dem
caud
diffi
vix in
cont
rum
tum
cupa
usu i
inEx
quic
quib
betu
supp
flab
quan
blic

A
ticu
ten
lor
Ex
tan
rut
fac
&
fex
rut
co

grum, accurate observatum, resupinato situ collocatum : Fig. CC. eosdem crinones, prono corpore delineatos, sed sub separatione a cute, cauda truncatos. Nam non tantum propter morositatem puerorum, difficulter separari possunt, sed ob exilitatem etiam hac teneritudinem vix integri obtineri, quin facillimo attritu vitientur: id quod in Fig. D. contigit. Pueri sunt, & infantes in quibus frequentiq; nasci solent, quorum, brachia, & imprimis dorsum, sive totum, sive inter scapilium tantum crura, maxime tamen ipsam scapularum regionem solent occupare. Sed quæ huc spectant alia, curioso lectore digna, prolixius, pro usu imprimis Medico, exposuit Erud. *Georgius Hieronymus Velschius*, in Exercitatione de *Vermiculis Capillaribus Infantum*, in qua omne id, quicquid pro usu tam theoretico quam practico desiderari potest, ex quibusvis Scriptoribus in unum fasciculum concinne collectum exhibetur, adeo ut unus hic autor quorumvis aliorum vices commode supplere queat. Annexa est dicta Exercitatio isti de *Vena Medinensis* laboriose & accurate conscripta, & anno 1674. Augustæ Vindel. in quarto primitus, sub auspiciis *Claudiæ Felicis Imperatricis*, luci publicæ exposita.

OBSERVATIO MEDICA II.

De Sironibus.

Alii longe a *Crinonibus* sunt *Sirones* seu *Cirones*, vermiculi scilicet minuti, quasi pediculares, in pustulis serosis prurientibus, sub cuticula manuum imprimis & pedum, subsistentes. Germanis *Seuren* item *Neitliefen* vocari solent. Minus de his disceptatum fuit, animalculorum classi an associandi, siquidem hoc jam olim subtili *Scaligero Exerc. 194. de Subtil. num. 7.* extra dubitationis aleam positum fuit: qui tamen ipsis formam nullam expressam esse asserit, quæ Microscopiorum ope distincte satis & accurate conspici potest, secundum eam faciem, quam Tabul. XVI fig. EEE repræsentat. Colore sunt albicante, & pedibus exceptis, qui propius intuenti nigricare videntur: pedibus sex instructi sunt, binis utrinq; mox juxta caput positis, quibus talpæ ritu cuniculos sub cuticula agere, & oblongos non raro quasi sulcos trahere, simulq; molestissimum pruritus excitare videntur. Num

Rr 3

dorsum

dorsum sit squamosum, seu squamis coopertum, prout quidem affirmat *Dn. Robaultus Tract. Physic. part. 1. c. 21.* definire nolumus, illo præstantiore dubio procul microscopio instructo. Mirum de cætero est, quantas molestias tam pusillum animal homini excitare queat, quas stupenda historia pluribus explicat *Moufetus in Theatr. Insect. lib. 2. cap. 24. &c.*

LETTRE à M. L. A. D. C. DOCTEUR DE Sorbonne; ou il est prouvé par plusieurs raisons tirées de la Philosophie & de la Theologie, que les Cometes ne sont point le presage d' aucun malheur: avec plusieurs Reflexions Morales & Politiques, & plusieurs Observations Historiques; & la Refutation de quelques erreurs populaires.

a Cologne Anno 1682. in 12.

Epistola ad Doctorem Sorbonicum; in qua multis rationibus e Philosophia & Theologia depromtis probatur, Cometas nequaquam ullius calamitatis esse prænuncios: pluribus adjectis Observationibus ethicis & politicis, annotationibus item historicis; & Confutatione errorum quorundam vulgarium.

Coloniæ (verius Amstelodami) 1681. in 12.

Magna in varietate & dissensione sunt Philosophorū sententiæ de Cometarum natura, origine & significatione, inque tanta opinionum diversitate invidiosum non minus quam difficile est sententiā dicere, distractis in partes doctis hominib9. Passim quidē ad visum Cometam trepidatur, nec vulgus modo & simpliciores, sed etiā docti prudentesq; subinde sciscitantur ex aliis, quid mali ostentum hoc & quib9 Principibus, populis ac civitatibus portendat? Quod si quis non levib9 rationibus, experientia etiā in hujusmodi rebus quæ sensu atque observatione constant rationes superante, adductus, a communi populariq; opinione, malorum antecambulones Cometas statuente, sibi discedendum

dum censet, is ab aliis, plus æquo ob causarum ignorationem meticulosus, in horrendum gravissimumque impietatis crimen vocatur. Qui vero Cometas propterea accendi in coelo dicunt, ut sint magnarum calamitatum quæ impendeant prænuncii, & in hanc rem varios eventus & veterum Poetarum Historiarumque testimonia afferunt, sacras etiam literas in partes trahunt, superstitionis damnantur ab iis, qui lubrico aut nullo niti fundamento, cum terrores illos ac metus, tum quæ passim circumferuntur Cometomanticorum hariolationes ac vaticinia ostendunt. Et extant clarissimorum Virorum de Cometarum natura & significatione multi libelli, iusta etiam Volumina, quorum quisque peculiarem & separatam ab aliis rationem inire studuit, ut orbi suam opinionem persuadeat. Hujus Epistolæ autor, qui cum Sorbonæ Theologo sibi rem esse præ se fert, vanam & incertam esse omnem illam ex astris divinationem existimans, nunquam adeo vel argumentis, vel experientia, nedum sacrarum literarum testimonio comprobatum censet, Cometis aliquam præfagiendi vim inesse, ac cum Gassendo non postremum imbecillitatis humanæ argumentum habet, ad ista expavescere, quibus cum res nostræ commercii nihil habent. Mirum putans, cur ne Deo quidem credatur, dum a signis cœli nihil metuendum jubet; qui si Cometam non constituat signum cladis venturæ, nulla in eo aut futurorum notitia aut affectus significandi esse possit: quippe qui viam suam pergat, ut naturalia cætera, ejusque parum intersit quid humanæ gentes inter se moliantur. Sed cum plerorumque animos alia longe occupaverit opinio, Cometam nimirum certissimum iræ divinæ imminensque pœnæ indicium esse: inveteratas autem opiniones, & ab his profectos horrores, quos mentibus hominū autoritas veterum & communis incussit rumor, erroresque quos longinquitas temporis confirmavit, evellere res magni laboris sit & invidiæ plena: id potissimum studet, ut præconceptis ab opinionibus hominum animos liberet, quibus non sublatis frustra de metu minuendo aliquem sollicitum fore censet. Quoniam autem philosophia & ex ea deprompta argumenta suspecta admodum sunt, quod in utramque partem, etiam a veritate, deflectere animos vi rationum subtiliter & argute allatarum valeant, relictis his, ex Theologia, a sapientia & bonitate Dei petitis rationibus, præfagiendi vim Cometis adimere, & populares rationes evertere laboravit: existimans, haud meliori modo jugulū causæ incidi posse, quam

quam si ex eodem fundo, cui errores vulgi innituntur, depromptis machinis isti subruantur, & falsa persuasione occupatæ hominum mentes rectiora doceantur. Quod ut obtineat, in hunc modum differit: Si Cometæ calamitates venturas præfagiunt, vel eas efficiunt ut causæ, vel denotant saltem ut signa Causæ vero earum esse non possunt; *primum* quia rerum a libero arbitrio hominis dependentium, & fortunæ ludibrio expositarum, ut sunt bella, mutationes Rerum publicarum & religionis, conspirationes & humanæ societatis everfiones aliæ, causæ sidera esse nequeunt; & statuere hoc velle impium est: *secundo* nec a priori ratio dari potest, quæ Cometæ naturalem causam belli, famis pestisve probet; quæcunque enim afferuntur futilia sunt, nec virtutem, qua influant sidera in mundanas res, satis ostendunt: *tertio* a posteriori autem quæ datur & ab experientia ducitur ratio falsa est; nam ab adversa parte magis ea stat, & felicia tempora post cometam evenisse, tristitia fuisse cum nullus præluceret cometa, manifestum est. Calamitatibus autem semper premuntur miseri mortales, modo in hoc modo in alio terrarum angulo gravioribus: igitur quando cunq; ortæ sunt hæ stellæ crinitæ, afflicta fuit quædam, nec fortasse una saltem, orbis regio: quando & in posterum orientur, incident in calamitosa tempora, quibus nulla ætas, licet cometa destituatur, caret: ideo nec assignanda sunt cometis qui non faciunt, sed inveniunt hæc mala: *quarto* quia omnes orbis partes, quas sidus hoc afflat, eandem experirentur fortunam, si efficaciam quandam istud haberet & calamitatis causa existeret in hac vel illa provincia. Porro signa tristium temporum non sunt; *primum* quia nullam a natura connexionem cum fortunis regnorum acceperunt, unde homines has istorum ortu denotari intelligere possint: *secundo* nec Deus nobis revelavit, se voluisse hanc significandi vim ipsis indere, peculiarem autem characterem tributum eis esse, nobis non licet fingere: *tertio*, miracula autem Deus non edit quibus confirmetur Idololatria & astrorum cultus, neque enim peccata mortalium ut aboleantur, alia eaq; majora longe criminosa permittit. Hæc omnia Autor prolixè & copiose deduxit, adversantibus argumentis respondit, jucundisque Digressionibus ex civili doctrina & Historia petitis, v.g. de studio quo Gentiles veteres & recentiores, dein Christiani quoq; Astrologiam coluerint, hodieque in eandem ferantur & de ejus vanitate; de fatalibus diebus, nominibus & temporibus

bus; de Lunæ ejusque mutationis effectibus; de Eclipsium natura & circa eas variis hominum opinionibus, Opusculum hoc distinxit: in eo tamen argumento, quod de Miraculis tractat, amplissime se diffundit, & de prodigiis, quæque ex iis oriatur Idololatria; hominum in eam impetu; superstitione tam Gentilium quam Christianorum veterum, & hodiernum recepta; cum primis autem de Atheismo multa haud proletraria disseruit, istum cum Idololatria contulit, & utrum horum majus crimen ac facilius eluendum expendit, nec ad morum vitæque corruptelam illum magis quam hanc ducere probavit; Hinc alia attulit, quibus Domum Austriacam & Hispanos ad universalem Monarchiam, cui Galliarum Imperium destinatum aptumque ipsi videtur, minus idoneos fuisse doceat, ac plures amœnas Digressiones inseruit, ut ipse miscellaneas opiniones se conguessisse profiteatur. Sub finem Breviarium integri Opusculi exhibet, & argumenta quibus cometarum præfagia elevarit, enumerat, concluditque Cometas eos non esse pro quibus habentur vulgo, sed corpora esse mundo coæva, & juxta motum, quo Deus universi machinam versat, moveri, nobis autem conspiciendos præbere quando determinati sunt, ut oculis nostris se sistant, & tū pro vario Solis motu radios reflectere, perque refractionem radiorum solarium secundum naturæ leges caudarum speciem præbere. Proscribendos igitur animis timores, & liberandas superstitionis tormento mentes, quas sollicitas metu futurorum perversa de Cometis opinio vulgo cruciet.

*OBSERVATIONES MICROSCOPICÆ
Antonii Leuwenhoek, circa particulas liquorum
globosas & animalia in semine insectorum masculino. Ex Collectionibus
Philosophicis Anglicanis num. 3. Decembr. 10. Anno
1681. p. 51. sqq. excerpta.*

Post Observationes circa globulos spumæ, & sanguinis nuperrime communicatas, feces Vini Germanici examinavi, diluendo eas pro feliciori indagine cum aqua, & observavi eas globulis admodum irregularibus, alios globulos minores, nunc 2, nunc 3, 4, 5, & 6, complexis, consistere. Suspicebar itaque ex hac compositione, perfectam globulorum horum texturam ex simplicioribus globulis coalituram, quod etiam repetiebam ita in Vino lagenæ incluso fermentante. Hujus
Sf enim

enim feces maximam partem ex talibus globulis constabant, qui ex aliis 6 minoribus, ac illis etiam qui in sanguine aut spuma deprehendi solent magis exiguis, componebantur. In Musto fermentante infinita parvarum bullularum copia, (non absque intuitus tædio) ex vitri locis inæqualibus exurgebat, quæ certatim velut ascendentes amplitudine crescebant, earumque nonnullæ dissilientes in unam largiorem aeream bullam coibant. Perturbabant ascensu suo insigniter Vinum, elevando secum simul globulos, partim perfectos, ut supra ex 6. minoribus, partim imperfectos ex 3, 4, vel 5 tantum compositos, qui tamen a bulla aerea relictæ fundum versus recidebant, ita ut interdum globulos istos sextuplices in suas partes divisos cernereliceret. Eadem globulorum divisio in spuma cerevisiæ etiam institui potest: sed globuli sanguinei ex digito meo extracti, cum sint teneriores, promptius coalescendo unicum saltem globulum constituere videbantur. In syrupis fermentantibus, globulos ex 3 aut 4 aliis, sed non ex sex compositos observabam, id quod a densitate liquoris & languido ejus motu procedere videtur. Pro inveniendis hujusmodi globulis in aqua, celerior motus in Phialis angustioribus huic conciliandus. Adeoque in Vitro (Fig. I) ad A aperto, a C ad B aqua pluviali repleto, in D vero aere pleno, quod in conclavi meo tam Solis radiis quam vento pervio seposueram, post 14. dies nudo oculo aliquot particulas, circiter 6 observabam, quæ sub microscopio communi exhibebant rotundas pilas, easque si densius erant conglomeratæ, virides; sed accuratius a me examinatæ, globulos ex aliis 6 minoribus, illis in sanguine similibus, compositos repræsentabant. Quidam horum in alio Vitro observati, præter dictos 6 duplices, alios oviformes ex 12 minoribus concretos exhibebant, una cum parvis pluribus animalculis, inter eosdem natantibus.

Cum examinare vellem liquorem Venarum lactearum in animalibus, vacca 24 horas jejuna frustrabatur conatum. In Chylo vero agni largiter pasti, deprehendebam insignem numerum globulorum compressorum ac invicem coagulatorum, ex 2, 3, 4, 5, 6, minoribus globulis compositorum: altera vero pars non concrevens, tenuis perquam & fluida erat, prioribus compositis globulis intermissa: quin & globulorum, plusquam sexies globulis sanguineis minorum, innumerabilis aderat copia, tanquam nil aliud esset chylus, quam hi globuli in tenui glutinosa materia natantes. Eadem phænomena in Vituli chylo, ex vena

TAB. XVIII.

AB XVIII. ad A. 1682. pag. 322.

fig 2.

fig 1

fig 3.

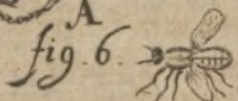
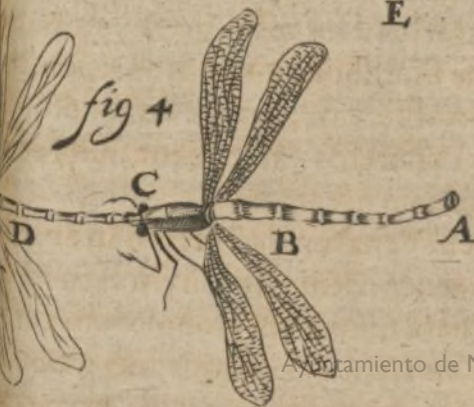

fig 6.

fig 4

B fig 7.

vena prope pancreas elcito pariter occurrebant. In lacte calido vacino reperiebam tantum globulos magnitudine sua sextam globulorum sanguineorum partem æquantes, ut & alios, numero 2, 3, 4, & 5. invicem cohærentes, qui fundum petebant, aliis in summitate natantibus, quos cremorem seu butyrum esse existimo. In Urina ægrotantis propria observabam plures globulos sanguineos copiosis subtilissimis vasculis adhærentes, quasi filia bombycina invicem contexta essent, a quorum extremitatibus secalina grana dependerent: residuum Urinæ repletum erat globulis, magnitudinis sextæ tantum partis globulorum sanguineorum.

Cum examinarem sæpius particulas istas, quæ in nebula particulis aquosis in aere intermixtæ sunt, easdem sextam tantum partem globulorum sanguineorum æquare deprehendebam. Descendunt hæ particule noctu ex aere, nec confundendæ sunt cum istis, quas vel nudo oculo in radiis solaribus videmus, figuræ perquam irregularis, ut vix binas similes videre liceat, grani arenarii interdum magnitudinis.

Observavi ulterius, sub candelarum deflagratione maculari res quasdam, quatenus scilicet quodvis corpus, dum comburitur, in particulas minutas invisibiles, & ita etiam candela in fluidum per universum aerem dispersum abit, cujus particule sextæ tantum parti globulorum sanguineorum respondentes, figuris perquam irregularibus cohærentes, in descensu condensatæ nigras istas maculas exhibent.

Cum existimarem, cor machinam tantum sanguinis circulatoriam esse, hæsitavi diu circa modum, quo ex arteriis sanguis venas subintret; num scilicet id per inosculationem vasorum capillarium fiat. Vasorum itaque horum vestigia eo usque investigabam, donec major sanguinis globulus (compositus scilicet) per arteriam transire recusaret, sed simplex tantum angustias loci penetrare posset; ita ut sub cordis impetu pulsatorio, globulus compositus, antequam per arteriolam trajiceretur, in sex minores alios divideretur, qui in vena denuo in compositum istum coibant. Alii horum, parte aquosa magis diluti, ad corporis circumferentiam deferebantur pro sudoris & lacrymarum materia. Detexisse me hæc anastomosis in muscarum visceribus perquam candidis, sanguine vero admodum nigro, existimabam: nihilominus tamen, licet vasa bis centies millies minora barbæ meæ pilo observarem, nullam tamen unionem perspicere poteram. Proportionem vero modo dictam

Sf 2

elicio-

eliciebam, comparando diametros, & inde supputando ipsas areas. Vana erat pariter inquisitio hujus Anastomoseos in magno scarabæo cum mercibus ex Indiis allato, siquidem tantum unionem vasculorum ex communi ramo oriundorum inveniebam. Ut in Fig. 2. CE & D Futraque a B oriuntur, & per canaliculos CD & EF junguntur.

Observabam porro in semine masculino Scarabæi rutilantis, sub copula, (secundum Fig. 3. in qua ABCD mas, D genitalia, EFG fœmella,) plura viventia animalcula, anteriori corporis sui parte subrotunda, posterius in longam caudam desinentia.

Tentanti idem circa semen masculinum Muscæ majalis, plures parvi quidem vermiculi, sed non viventes, occurrebant. Ast in iisdem congregentibus (secundum Fig. 4. ubi anterior est mas) observabam aperturam in dorso fœmellæ & plura ovula circa locum B, simulque exacte videbam in maris semine animalcula viventia, quæ vermium instar, in sex vel octo arcus se flectebant, quorum, & quidem mortuorum faciem Fig. 5. lit. AB repræsentat. In semine Grylli maris mortuos vermiculos mense Julio reperiebam, declinante vero Augusto perfecte viventes iidem occurrebant, & multi quidem, nonnunquam 25, quoad superiores partes concinno ordine juxta se invicem locati, caudas tantum latius explicantes, & serpentino celeri motu agitantes, aliis partibus quiescentibus. Semen Muscæ Maris, juxta Fig. 6. exhibebat ingentem turbam parvorum vermiculorum: aperto vero ventriculo ejus, egrediebatur materia clara, ingenti numero corpusculorum quadratorum, tam cubicorum, quam parallelepipedorum, rectorum omnium, diversæ tamen crassitie referta. In Muscæ Equifugæ fœminæ intestinis plures viventes observabam vermiculos, crassiores & breviores, sed celerioris motionis, claro liquori innatantes.

Præter tædiosa scrutinia generationis insectorum ex ovulis, texture involucri ut in bombycibus, & mutationis eorum in muscas, nunc impensius principio vitæ insectorum in semine masculino per vestigando occupatus fui. Ac sane non absque delectatione inveniri insignem quantitatem animalium, serpentina, sed proportionaliter tenuioris & longioris figuræ, exiguis vesiculis, parvi arenæ granit magnitudinis, & quas pro testiculis muscarum harum habeo, inclusorum: quarum quoque binas reperire licet, interdum etiam unam tantum, altera sub sectione forsitan læsa. Demiror de cætero in semine tam exiguarum muscarum, animalcula adeo crassa proportionaliter reperiri

stri: quæ si vel mortua, vel pauciora interdum inveniuntur, suspicor, quod vel per generationem jam excreta fuerint, vel ad debitam maturitatem nondum pervenerint, vel sub dissectione enecati fuerint.

Exactissime etiam inquisivi, in semen, ventriculum, renes, vasa &c. hujusmodi insectorum: sed inter varios vasorum species, videre contigit aliam, eamque plane extraordinariæ conformationis, arteriæ tracheæ instar, constructam ex annulis & ramulis, sicut fig. 7. ABC ostendit: ac licet vascula A & B millecuplo minora sint pilo barbæ meæ, commode tamen in iis annuli distingui possunt, qui an sanguinem an aerem pro respiratione contineant, nondum constat. In pediculo, in eorundem vasorum subtilioribus, post plures ramificationes, ramusculis annulos invenire non licebat, ob nimiam eorum parvitatem.

Crebrius examinavi midarum intestina, ut invenirem in eorum semine eadem animalia, sed ob perspicuitatem & fluiditatem ejus hactenus frustra. Quin tamen in iisdem quoque reperiantur, nullam dubitandi video rationem; siquidem in omnibus cujusvis speciei & magnitudinis animalibus, ab equo ad equisugam usque eadem invenirim, & nisi summa exilitas & perspicuitas impedimento fuisset, forsitan in minoribus bestiolis pariter observare, concessum fuisset. Nec sine ratione concludere possumus, Naturam eandem methodum in visibilibus ac invisibilium formatione observare, & minima pariter ac maxima ex semine suam habere originem, nec muscam æquisugam magis quam equum ex corruptione generari. Sæpius ingentem exercitum animalculorum in culicum genitura observavi, minorum tamen, quam erant in muscis, & in foemellis insignem ovorum copiam crassioribus ob id & magis pellucidis.

Nuperrime aquam infusionis piperis pulverisati perscrutanti, binas ratione conformationis differentes animalium species videre contigit: & utriusque speciei majora alia, alia minora, ita ut hæc juniora, seniores illa judicarem. Arbitror me vidisse, juniorum horum quædam in ventre majorum contenta fuisse, & bina sub natatu invicem coherentia, congressum celebrasse.

Cum vero Nobiles quidam Galli dubitent de animalculorum talium existentia, asserendo easdem particulas, iisdem motibus agitas in aqua fervefacta pariter observari posse, quas aliis in aquis demonstraverim; iisdem hoc tantum regero, quamplurimis Eruditis clarissimisque viris, & qui non tam facile imponi sibi patiuntur, de sententiæ

meæ veritate abunde constare. Me ipsum quod attinet, sincere & aperte affirmo, me etiam minimam illarum, quarum hactenus mentio facta, speciem, æque distincte viventem, ac alias nudo oculo culicem in aere se moventem, observasse (licet quædam earum millies millies minores sint grano arenario) & non solum celeritatis & tarditatis motionum gradus, sed etiam varias contorsiones & convolutions, quin & sursum deorsumque lusorios quasi motus, item easdem morientes, mortuas, motuque omni destitutas vidisse: Crassiores vero hinc inde ante oculos cursitantes ad instar murium, quin & quasdam oris internas partes exserentes, & retrahentes iterum ludendo quasi, non secus ac veros pilos in oris ambitu notasse. Quoad modum computandi adeo magnas differentias corporum, quorum unum alterum aliquot millionibus excedat, dico longe minorem differentiam istam futuram, si diametri aut singulæ dimensiones comparentur. Videlicet corpus, quod mole sua millies millies majus est altero, eodem hoc tantum centuplo majus erit, sua Diametro: & sive sumatur longitudo, sive latitudo, sive profunditas, corporis ad corpus proportio erit triplicata proportionis singularum dimensionum. Adeoque si unum horum animalculorum latitudine, profunditate, ambitu aut longitudo centesimam partem æquet grani arenarii similis figuræ, moles illius tantum erit pars millies millesima dicti grani.

Ac licet perquam difficile sit, simplici intuitu iudicium ferre de corporibus, quorum unum centuplo majus sit altero: facile tamen a quolibet æstimari poterit, unius corporis diametrum quadruplo majorem esse alterius secundi; & hujus secundi quintuplo majorem tertii; & tertii quintuplo majorem quarti alterius corporis; atque adeo per iteratas vices promptè licere consequi, quod unica sit difficillimum. Hoc supposito, Diametrum unius ex crassissimis animalculis duodecimam circiter partem Diametri grani arenarii esse reperio: & inde, utrinque cubice multiplicando, animalculum 1728mam partem ipsius grani. Hinc comparatis secundæ speciei animalculis cum prioribus, illa priorum quintam; & ratione molis 125tam partem deprehendo, grani vero 216000mam. Porro comparando cum secunda adhuc tertiam speciem animalculorum, horum unum invenio decimam solum partem secundi: & consequenter moles hujus est 10000ma secundæ; 125000ma primæ speciei; & denique 216000000ma pars ipsius grani arenarii. Adeo differentias, quas ob magnitudinem suam sigillatim

com-

computare impossibile videtur, per gradus eundo facile consequimur.

OPUSCULA PETRI DE MARCA ARCHIEPI-

scopti Parisiensis, nunc primum in lucem edita, studio Steph.

Baluzii. Parisiis 1681. 8.

Immortalis memoriae Vir PETRUS DE MARCA Archiepiscopus Parisiensis, antequam diem suum clauderet, quod contigit III. Kal Jul. M DCLXII, cum sexagesimum nonum aetatis ageret annum, supremis veluti testamenti tabulis scriptorum suorum opportuno tempore publicandorum curam commisit doctissimo viro STEPHANO BALUZIO, quo studiorum socio & adjutore ac assiduo comite fuerat usus, & cui librorum suorum ac schedarum custodiam multis ante annis commendaverat. Illud vero in primis mandavit, ut curam suscipere lucubrationum suarum cum earum, quae nondum editae in publicum essent, tum earum etiam, quae in lucem jam prodissent. Quod mandatum qua religione ac diligentia, qua felicitate item ac laudabili successu is fuerit executus, ingens ac vere incomparabile ob doctrinam & eruditionem Opus DE CONCORDIA SACERDOTII ET IMPERII seu LIBERTATIBUS ECCLESIAE GALLICANAE demonstrat: quod ab illustrissimo Auctore anno M DC XLI vulgatum, altero ab ipsius obitu anno, augustiori habitu adornatum, iterum emisit in lucem Baluzius, & non solum priores quatuor libros recensuit, additionibus ab Auctore compositis auxit, ac suis notis, ubi occasio tulit, illustravit; sed & integrum Tomum alterum nunquam antea editum ex autographo summi Viri descriptum addidit, nonnulla Antiquitatis Ecclesiasticae illustria monumenta adjecit, integrosque in eo Libros, quod Gallice essent scripti, in Latinam linguam vertit. Cumque Opus hoc tanto favore eruditorum fuerit exceptum & communi approbatione commendatum, ut intra breve tempus distracta exempla fuerint, istud anno M DC LXIX recognitum emendatius copiosiusque literato iterum orbi dedit: *Vitam* etiam Doctoris & Mæcenatis sui peculiari libello anno M DC LXIII editam & primæ Operis de Concordia Sacerdotii cum Imperio præfixam editioni, novæ auctiorem præmisit. Utque supremæ Patris voluntati fidem & diligentiam porro probaret, nonnullas Illustrissimi Viri *Dissertationes* anno M DC LXIX publici juris fecit. In quibus de autoritate Romani Pontificis & cæterorum Patriarcharum ac Primatum, tum de vexatissima Canonis Arauscani explicatione, quæ viros eruditissimos inter se commiserat, denique de initiis susceptæ Christianæ apud Gallos religionis erudite tractatum est. Sed cum plures adhuc lucubrationes in schedis morte doctissimi Archiepiscopi ad Baluzium, scriptorum gloria & eruditionis laude ipsi jam parem, devolutis laterent, earum quasdam superiori anno M DC LXXXI publicam in lucem emisit, & moderno Parisiensi Archiepiscopo Illustr. Francisco Harlæo nuncupavit. Quæ quoniam in egregiis argumentis occupantur, ac varia eruditione refertæ sunt, a doctis hominibus haud exigua gratia referetur de bonis literis optime merito Editori. In Præfatione, quam consueti more elegantem præmisit, occasionem & tempora designat, quibus quod-

quodque ab Auctore scriptum fuerit opusculum, quibusdam etiam a Christiano Lupo & Joanne Gerbasio sibi objectis solide & eleganter respondet. Opuscula autem sive Dissertationes, quas jam exhibet, hac collocavit serie,

I. De Stemmate sive Genealogia Christi, scriptum Anno MDC XLIX. II. De Adventu Magorum ad Christum, & an hi Reges fuerint, Anno MDC LIV. III. De singulari Primatu Petri, Anno MDC XLVII. IV. De discrimine Clericorum & Laicorum ex jure divino, & de forma regiminis a Christo instituta in Ecclesia, Anno MDC LVI. V. De Synodo Sirmiensi plenaria, & de Valentis & Ursacii venia, Anno MDCLI. VI. De Synodica epistola Illyricianæ Synodi, habitæ decreto Valentini senioris A.C. 365, Anno MDCLV. VII. Explicatio canonis quinti Synodi Constantinopolitanæ Anno Christi CCCLXXI habitæ. VIII. De veteribus Canonum collectionibus, Anno MDCLX. IX. Interpretatio capituli *Clericus* 3. qu. 4, Anno MDCL. X. De patria Vigilantii, Anno MDCLII. XI. De origine & progressu cultus B. Mariæ Virginis in Monteferrato exhibitus, Anno MDCLII. XII. De origine Monasterii Scalæ-Dei apud Bigerros in diocesi Tacbiensi, Anno MDCLIX. XIII. De theca reliquiarum S. Johannis Baptistæ, quæ servatur in Ecclesia Dominicanorum Perpinianensium Anno MDC LX. XIV. Oratio ad Provinciales & alios Superiores Ordinum Religiosorum Barcinonensium, habita in ea urbe die XV. Julii Anno MDC XLIV. XV. Fragmenta quædam libellorum, quos imperfectos in schedis reliquit Petrus de Marca. Exhibentur autem hic: Adversus Satyras in se scriptas, Anno MDC LVIII: De advocacione Comitum: Explicatio canonis XVII. Ancyranæ: Quis sit proprius sacerdos: De Presbyteris, ubi ordinandi sint. XVI. Bina Carmina, quorum alterum Petri de Marca iter Lutetia in Galliam Narbonensem elegiaco carmine Anno MDC LIV descriptum, alterum epigramma de Frontinacensi vino generoso exhibet. Sub finem horum Opusculorum Marce, doctissimorum Societatis Jesu Theologorum JACOBI SIRMONDI & DIONYSII PETAVII Opuscula gemina subjecta sunt; quod eorum cognitio admodum utilis videretur ad libellum de Synodo Sirmiensi recte intelligendum. Et Petavii quidem Dissertatio de Photino Hæretico ejusque damnatione in quinque Synodis facta, ac de duplici Sirmiensi contra illum Synodo & formulis in posteriore editis, jam Anno MDC XXXVI, cum is Rationarium tertio ederet, ei adnexa prodierat: Sirmondi vero duas diatribas, quarum prima de anno Synodi Sirmiensis & fidei formulis in ea editis agit, altera examen Dissertationis Petavianæ continet, & singulis capitibus ad singula istius capita respondet, nunc primum edidit Baluzius: illam ex autographo Sirmondi a Jo. Garnerio, hanc ab Emerico Bigotio nactus. Nullum horum omnium Opusculorum Marce, Petavii & Sirmondi utilitate sua & laude caret, & a doctissimo Editore ea elegantia doctrinæ instructa sunt omnia atque exornata, ut non possint non prodesse & oblectare eum, qui cultiorem eruditionem amat. Cujus studiosi avide expectabunt promissam alteram AGOBARDI Operum editionem; gaudentes ejusdem doctissimi Viri cura & studio emendatas & excultas binis Voluminibus collectas, quæ dispersæ fuerant jam prodiisse INNOCENTII III. PONTIFICIS ROMANI

EPISTOLAS, quæ in sequentis mensis

Acta referentur.

